

Datum
2023-10-04

Diarienummer
KS-2023/482.119

Handläggare
Björn Rosborg
08-535 302 09
Bjorn.Rosborg@huddinge.se

Kommunstyrelsen

Gör Huddinge till vänortskommun med Trostyanets i Ukraina – svar på motion av Bo Källström (L)

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Mot bakgrund av vad som framgår av kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande, daterat den 4 oktober 2023, anses motionen besvarad.

Sammanfattning

Den 13 februari 2023 väckte Bo Källström (L) motionen ”Gör Huddinge till vänortskommun med Trostyanets i Ukraina” i kommunfullmäktige. Förslagsställaren anser att Sverige behöver visa sitt stöd till Ukrainas folk både i ord och i handling. Huddinge kommun borde bidra till det stödet. Med anledning av det föreslår motionären att Huddinge kommun skyndsamt inleder arbetet med att teckna ett vänortsavtal med Trostyanets, en stad som för fem år sedan besökte kommunen och SRV.

Kommunstyrelsens förvaltning anser att traditionellt vänortssamarbete var en samverkansform som under efterkrigstiden fyllde en funktion men nu i en annan digital tidsålder tjänat ut sin roll. Trenden i kommunkollektivet är också färre traditionella vänortssamarbeten.

Som en följd av kriget i Ukraina har dock intresset för en ny form av vänortssamarbete ökat bland många kommuner med fokus på stöd och återuppbyggnad. De rättsliga förutsättningarna för ett sådant samarbete är dock långt ifrån tydliga.

Även om Huddinge inte har någon formell vänort i Ukraina innebär det inte att samarbeten saknas. I oktober tog exempelvis kommunen emot två forskare vid Kyiv School of Economics på ett studiebesök och planering pågår för att under 2024 ta emot ett studiebesök av fem till tio tjänstemän från ukrainska kommuner.

Kommunens ambition bör vara att aktivt bidra med kunskaper, erfarenheter, information och utbildningar när seriösa projekt eller andra samarbetsformer initieras av kända aktörer, i stället för att begränsa samarbetet till en enskild vänort med dennes specifika behov och förutsättningar.

Mot bakgrund av ovanstående ska motionen anses besvarad.

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Kommunstyrelsens förvaltning
141 85 Huddinge

Besök
Kommunalvägen 28

Tfn vxl 08-535 300 00

huddinge@huddinge.se
www.huddinge.se

Datum
2023-10-04

Diarienummer
KS-2023/482.119

Beskrivning av ärendet

Den 13 februari 2023 väckte Bo Källström (L) motionen ”Gör Huddinge till vänortskommun med Trostyanets i Ukraina” i kommunfullmäktige (bilaga 1).

Av motionen framgår att Trostyanets är en stad i nordöstra Ukraina ungefär 3 mil från gränsen mot Ryssland med ca 20 000 invånare och var en av de första städer som föll när Ryssland den 24 februari 2022 inledde sin fullskaliga invasion av Ukraina. Efter en knapp månads ockupation befriades staden av den reguljära ukrainska armén den 26 mars.

När staden befriades startade återuppbyggnadsarbetet. Ett arbete som enligt förslagsställaren kommer att ta många år och där man behöver västvärldens stöd. Sverige och Huddinge kommunen borde bidra till det stödet både i ord och i handling. Trostyanets har redan visat intresse för Huddinge då dess borgmästare för drygt fem år sedan tillsammans med en delegation besökte kommunen, speciellt då SRV. Med anledning av ovanstående föreslår motionären

- att Huddinge kommun skyndsamt inleder arbetet med att teckna ett vänortsavtal med Trostyanets.

Vänortssamarbete

Ett vänortssamarbete är en relation mellan två orter som bestämt sig för att knyta kontakter och utbyta erfarenheter med varandra över en längre tidsperiod, ofta manifesterad i en undertecknad överenskommelse.

Historik

Under mellankrigsåren och efter andra världskriget blev den europeiska vänortsrörelsen en slags fredsrörelsen då man hoppades att genom samarbete på kommunnivå kunna överbrygga motsättningar och öka förståelsen mellan folk. I Norden var det krigen i Finland i slutet 1930-talet och början av 1940-talet som väckte de övriga ländernas önskan att bistå och hjälpa det krigsdrabbade landets olika delar. Adoptivorter utvecklades till fadderorter och så småningom vänorter.¹

Vänortssamarbeten i tiden²

Enligt en enkätundersökning 2007 hade 272 kommuner vänorter. Motsvarande undersökning 2011 visade att antalet kommuner med vänortssamarbeten minskat till 243. År 2018 var det 146 kommuner som hade vänorter eller kommunala partnerskap. Samarbetet bedrivs ofta med utgångspunkt i ett vänortsavtal eller andra fastlagda riktlinjer.

På en kompletterande fråga i 2018 års enkät rörande aktivitetsgraden för samverkan sa 36 procent att vänortssamarbetena är aktiva, 28 procent att de har sporadiska samarbeten och 32 procent att de är vilande.

¹ Wikipedia och Föreningen Norden.

² Sveriges och Kommuner och Regioners rapport Internationella samarbeten 2019.

Det vanligaste samarbetsområdet avseende vänorter och kommunala partnerskap är kultur. Därefter följer skola och utbildning samt näringslivsutveckling och sysselsättning.

Huddinge kommuns vänortssamarbeten

I slutet av 1940-talet inrättade Huddinge kommun vänortssamarbeten med Vanda stad i Finland, Askim kommune i Norge och Lyngby-Taarbæk kommune i Danmark. År 1985 beslöt kommunstyrelsen att också Seydisfjörður kommune på Island skulle bli en vänskapsort och vid kommunstyrelsegruppens konferens i Nuuk på Grönland hösten 1988 aktualiserades att även formellt utöka kretsen av vänortskommuner med Nuuk kommune, vilket kommunstyrelsen i Huddinge också beslutade göra i början av 1989.

Vänorterna har en efter en lämnat samarbetet och kvar är nu bara Vanda stad i Finland.

Samarbeten med Ukraina

Som en följd av kriget i Ukraina har intresset från svenska kommuner att söka vänorter i Ukraina ökat samtidigt som de med ryska vänorter antingen avbrutit eller pausat samarbetet. Kommuner som under senare tid ingått, är på väg att ingå eller undersöker möjligheten att ingå vänortssamarbeten med Ukraina är bland annat Stockholm, Uppsala, Lund, Karlskrona, Ronneby, Höör och Borgholm.

Mot bakgrund av att flera av de kommuner som söker samverkan och vänorter i Ukraina betonar vikten av stöd och återuppbyggnad hamnar fokus mer på olika former av bistånd än vänortssamarbetets sedvanliga erfarenhetsutbyte. I det sammanhanget finns skäl att undersöka de rättsliga förutsättningarna.

Rättsliga förutsättningar för bistånd³

Internationell biståndsverksamhet är i grunden en statlig angelägenhet. I 5 kap 4–9 §§ lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter (befogenhetslagen) finns regler som i viss utsträckning utvidgar kommunernas och regionernas kompetens på området. Motsvarande möjlighet kan anförtros kommunala företag, kommunalförbund eller regionförbund genom lokala eller regionala beslut.

Kommuner och regioner får lämna hjälp i form av utrustning, rådgivning, utbildning eller på annat sätt till alla länder som får svenskt statligt bistånd. Utrymmet att lämna ett rent ekonomiskt bistånd är dock begränsat. Det utrymme som finns tar sikte på sådant ekonomiskt stöd som syftar till att genomföra utbildning och rådgivning. I skälig omfattning är det möjligt att bidra ekonomiskt för att transportera och ställa i ordning utrustningen så att den kan tas i bruk.

Till länder i behov av katastrofhjälp kan hjälp lämnas i form av utrustning som kan avvaras i den egna verksamheten – oberoende av om landet i fråga får svenskt statligt bistånd eller inte.

³ Sveriges Kommuner och Regioners hemsida den 27 mars 2023.

Datum
2023-10-04

Diarienummer
KS-2023/482.119

Huddinge kommuns samarbeten med Ukraina

Även om kommunen inte har någon formell vänort i Ukraina innebär det inte att samarbeten saknas.

I oktober gjorde två forskare vid Kyiv School of Economics ett studiebesök i Huddinge för att lära sig mer om hur svenska kommuner jobbar med demokratifrågor, samverkan med andra offentliga aktörer, dataanalys med mera.

Planering pågår också för att under 2024 ta emot ett studiebesök av fem-tio personer från Ukraina med ledarroller inom kommunal förvaltningen. Syftet med besöket är att få bättre förståelse för hur fack och arbetsgivare kan samarbeta och hur intern demokrati fungerar i en svensk kommun. Studiebesöket planeras och anordnas av fackförbundet ST.

Förvaltningens synpunkter

Kommunstyrelsens förvaltning anser att traditionellt vänortssamarbete var en samverkansform som under efterkrigstiden fyllde en funktion men nu i en annan digital tidsålder tjänat ut sin roll. Trenden i kommunkollektivet är också färre traditionella vänortssamarbeten.

Som en följd av kriget i Ukraina har dock intresset för en ny form av vänortssamarbete ökat bland många kommuner med fokus på stöd och återuppbyggnad. De rättsliga förutsättningarna för ett sådant samarbete är dock långt ifrån tydliga.

Även om Huddinge inte har någon formell vänort i Ukraina innebär det inte att samarbeten saknas. Redan under 2023 har ett samarbete påbörjats och ett annat genomförts med olika aktörer och med olika inriktningar och mål.

Kommunens ambition bör vara att aktivt bidra med kunskaper, erfarenheter, information och utbildningar inom alla sina områden när seriösa projekt eller andra samarbetsformer initieras av kända aktörer, i stället för att begränsa samarbetet till en enskild vänort med dennes specifika behov och förutsättningar.

Mot bakgrund av ovanstående ska motionen anses besvarad.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Förslaget till beslut medföra inga ekonomiska eller juridiska konsekvenser för kommunen.

Camilla Broo
Kommundirektör

Anna Tengelin Skoog
Biträdande kommundirektör

Datum
2023-10-04

Diarienummer
KS-2023/482.119

Bilaga

Bilaga 1. Motion - Gör Huddinge till vänortskommun med Trostyanets i Ukraina

Beslutet ska skickas till

Samtliga nämnder